

EKOWHISKY

Lönsam nisch för få utvalda

MATS KARLSSON | text & foto

SKÅL FÖR WILL DOWNIE! Om ekowhiskyns framtid är personlig, småskalig och ekologisk tillhör den lantbrukaren utanför Inverness och destilleriet Benromach som han säljer sitt malkorn till. Där görs den första skotska ekowhiskyn.

– Vi började odla ekologiskt korn för tre år sedan för att betalningen var bra. När vi undersökte den lokala marknaden fastnade vi för ett destilleri åtta kilometer bort. Vi erbjöd dem vårt korn och de nappade, säger Will Downie på Ellands farm i Brodie, strax sydväst om de skotska högländernas huvudstad Inverness.

Svårare var det inte när två småskaliga producenter fann varandra och fattade tycke. Det var år 2000. Men steget till att få ut en produkt på marknaden var långt. I whiskybranschen tar det minst fem år, helst mycket längre än så.

2006 lanserade så destilleriet Benromach den första ekologiska single malt-whiskyn, gjord på malt av Will Downies korn.

Små merkostnader

Benromach ligger i utkanten av det lilla samhället Forres och är whisky-distriktet Speysides minsta destilleri. Produktionen är ytterst liten med ett skift om dagen, fem dagar i veckan. Det lämpar sig utmärkt för ekologisk whisky eftersom man kan rengöra jäskar och destillationspannor över helgen utan att tappa produktions-tid. Soil Association, Storbritanniens största ekomärke, kräver inte separata linjer. Något lager för malten behövs inte heller eftersom mängderna är så små att de tippas direkt från lastbilen in i mottagningsfickan.

Sammantaget betyder det att destilleriets huvudsakliga merkostnad är det högre priset på Will Downies ekologiska korn, som han odlar på 300 hektar. Påslaget jämfört med konventionellt korn är cirka 50 procent.

En mindre merkostnad är de ”jungfrueliga” whiskyfatena av FSC-certifierad amerikansk ek, som till

skillnad från de flesta andra whisky-fat inte tidigare använts till att lagra sherry, bourbon eller annan sprit.

Hysch-hysch

Will Downie levererar cirka 50 ton per år till Benromach men också en del till andra kunder. För tillfället är det lite hysch-hysch kring dem. En handfull destillerier tänker lansera ekologisk whisky och vill inte röja tidpunkten i förväg.

– Oavsett hur många som kommer så var vi fortfarande först. Det är en helt ny sort för oss med en egen smak. Att den är ekologisk är bara ännu en fjäder i hatten. Skulle ekomarknaden krascha fortsätter vi göra den ändå, säger tillförselchefen Ewen Macintosh.

Spårbarhet, personlig profil och uthållighet är tre faktorer som han anser talar för ekologisk whisky, särskilt bland yngre kunder. Men frågan är hur många whiskyvänner som verkligen bryr sig.

Vinsten är good will

Även om den brittiska ekotrenden för mat är stark så är marknaden för ekologisk whisky nästan löjligt liten, en bråkdel av en bråkdel. Möjligen kan den locka de allra mest inbitna whiskyälskarna som måste testa allt, kanske en skara nyfikna miljövännar och några till. Men den breda allmänheten kommer aldrig att se röken av ekowhiskyn. Destilleriernas största vinst är ren goodwill.

– Det är ingen som riktigt vet vad ”ekologisk” innebär när det handlar om whisky. Man slipper ju inte baksmälla eller så, säger Philip Shorten på den exklusiva whiskybutiken Milroy's i London.

Whisky är en så komplex produkt, förädlad i många steg från fält till flaska, att man knappast kan tala om några särskilda ekologiska kännetecken.

– Ingen har hittills kommit in och frågat efter ekologisk whisky. Där emot har en del blivit nyfikna när de väl är här, säger Philip Shorten som

2006 lanserade Benromach den första ekologiska single malt-whiskyen, gjord på malt av Will Downies korn.

Vi vill inte sälja till ett mälteri, för då får man uselt betalt. Vi förhandlar direkt med destillerierna, så vi vet betalningen redan när vi sår, berättar William Rose.

tror ytterst få whiskyälskare i första hand tänker på miljön när de väljer sort.

Hur smakar då Benromachs ekowhisky? Ja, det är ingen dålig whisky, men den som förväntat sig en omtumlande upplevelse blir besviken.

En droppe i whiskyhavet

Andelen ekologisk whisky är svår att beräkna, det rör sig inte om många tusen flaskor per år. Troligen är det en blended, Highland Harvest, som säljer bäst. Inom single malt har Benromach med sina 20 000 flaskor om året – ungefär en sjättedel av de-

stilleriets produktion – varit ensamt på marknaden. Men inom kort väntas Bruichladdich på den klassiska whiskyön Skye följa efter.

Allt Bruichladdichs korn odlas av en granne till Will Downie, storbonden William Rose som bland annat levererar alla ekologiska morötter till den stora livsmedelskedjan Tesco.

På drygt 200 hektar, en sjättedel av arealen, odlar han ekologiskt vårkorn. När hans far började med det för 15 år sedan fanns ingen marknad och han tog kontakt med flera destillerier. Det tog drygt fem år innan de fick napp.

– Det är bara små, unika märken

som är intresserade. Vi ville inte sälja till ett mälteri, för då får man uselt betalt. Vi förhandlar direkt med destillerierna, så vi vet betalningen redan när vi sår, berättar William Rose.

Att leverera till whiskyindustrin med sin långa framförhållning är inga problem, tycker han. Ekoodlare är vana vid mångåriga växtföljder. Däremot tror han inte att marknaden kommer att växa nämnvärt.

Ekowhisky är och förblir en mycket liten droppe i det stora whiskyhavet. ●

Spårbarhet, personlig profil och uthållighet är tre faktorer som talar för ekologisk whisky, menar Benromachs tillförselchef Ewen Macintosh.

Skotsk whisky

Whisky är Skottlands i särklass största exportvara. Destillerierna exporterar 1,1 miljarder flaskor per år, cirka 90 procent av produktionen.

Single malt är en whisky av enbart kornmalt, från ett enda destilleri.

Blended whisky är en blandning av single malt och irländsk whisky eller grain whisky, gjord av korn samt råg eller vete.

Bara 10 procent av den skotska whiskyen är single malt, resten blended.

Rökig whisky är mest populär i Skandinavien och Japan, medan de mildare Speyside-sorterna och blended uppskattas mer i USA.

Indien och Kina väntas bli de viktigaste marknaderna i framtiden.